

Kulturdepartementet

Nya villkor för statligt stöd till kulturtidskrifter

I denna promemoria föreslås nya villkor för det statliga stödet till kulturtidskrifter, att gälla fr.o.m. den 1 april 2010. De nya villkoren innebär huvudsakligen att kulturtidskrifter inte längre behöver gå med förlust för att komma ifråga för stöd samt att definitionen av en kulturtidskrift förtydligas.

Förslag

Det s.k. förlusttäckningskravet utgår som villkor för stöd till kulturtidskrifter. En kulturtidskrift definieras som *”en tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med kulturdebatt i vid mening, eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom kultur och konstarter.”*

Motiv för förslag

Dagens medielandskap är i ständig förvandling. Den tekniska utvecklingen med elektronisk distribution via bl.a. Internet har inneburit att människor på ett helt annat sätt tar del av kultur, information, journalistiskt material och medier. Möjligheterna till interaktion har ökat och t.ex. sociala medier och digitala nätverk har blivit allt viktigare som kommunikations- och marknadsföringskanaler. På Internet skapas nya offentliga arenor som därigenom vidgar det offentliga samtalet, samhällsdebatten och kunskapsbildningen.

Utvecklingen har samtidigt lett till att det blivit allt svårare att dra gränser mellan olika medier och allt fler medieaktörer använder sig av olika tekniska plattformar för att föra ut samma typ av redaktionellt innehåll. Teknikutvecklingen på flera områden har inneburit att många aktörer, både kommersiella och ideella, successivt kunnat sänka sina produktions- och distributionskostnader. Det gäller exempelvis övergången till digital produktion och skiftet till nya produktionsformer för tidskrifter.

Det är en viktig kulturpolitisk uppgift att värna en mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. Det är också angeläget att statliga bidrag ska kunna utvecklas i takt med sin tid, vilket bl.a. innebär att ta hänsyn till de förändrade villkor som följer med den tekniska utvecklingen. Att verka för förnyelse och en öppenhet för att nya mottagare ska kunna komma ifråga för statligt stöd är också en kulturpolitisk ambition.

I den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) föreslås att regeringens detaljstyrning av utformningen av stödet till litteratur- och kulturtidskriftsområdet ska minska. Regeringens ambition är att överlag minska detaljstyrningen av myndigheterna. Regleringen av stödet till kulturtidskrifter är omfattande och Statens kulturråd har upprepade gånger pekat på behovet av en genomlysning. I den gemensamma förordning som regeringen avser att utarbeta för stöd till litteratur och kulturtidskrifter bör flertalet av de tekniska kriterier som finns i det nuvarande regelverket i stället regleras på myndighetsnivå.

En viktig målsättning är att skapa ett tidskriftsstöd som är teknikneutralt och inte kopplat till en särskild distributionsform.

För det statliga stödet till kulturtidskrifter föreslås här att det s.k. förlusttäckningskravet ska tas bort som villkor i förordningen. Detta är en förändring som får stor betydelse för den fortsatta bidragsgivningen till kulturtidskrifter. I dag måste den sökande förväntas gå med förlust för att beviljas stöd. Stöd kan enligt nu gällande regler endast lämnas till tidskrift ”...för vilken det kan beräknas att intäkterna under redovisningsåret inte kommer att täcka kostnaderna, och vars ägare inte med egna medel eller med stöd från annat håll har eller borde ha tillräckliga förutsättningar att i övrigt finansiera utgivningen”.

Ett sådant krav kan ses som kontraproduktivt för utgivning av tidskrifter; målet måste rimligtvis vara ett regelverk som bidrar till en positiv utveckling för utgivare och tidskrifter. Regeringen har som uttalad ambition att vidga finansieringen av och ansvaret för kulturverksamhet. Det finns därför skäl att lyfta frågan om även kulturtidskrifter som får statligt stöd bör kunna ha också annan finansiering eller egen kommersiell bärkraft. Regeringen konstaterar i propositionen Tid för kultur att det inte finns någon given motsättning mellan kommersiell bärkraft och konstnärlig kvalitet eller frihet.

Det kan därtill konstateras att det nuvarande kravet på ekonomisk förlust försvårar en rättssäker hantering av ansökningarna och därför inte främjar syftet med stödet, dvs. att stimulera en kulturpolitiskt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet. Samma bedömning gjorde Kulturutredningen i sitt betänkande (SOU 2009:16, s. 304).

Konsekvensen av de föreslagna förändringarna är att nya mottagare och ett större antal tidskrifter kan komma i fråga för statligt stöd, vilket ger

förutsättningar för en större mångfald och bredd bland tidskrifterna. Ändamålet med statsbidraget till kulturtidskrifter är att främja mångfald och kvalitet i utgivningen och att få en god spridning över landet. Den nu föreslagna förändringen styrker detta mål.

Med dessa förändringar skulle alltså antalet presumtiva mottagare kunna öka, vilket huvudsakligen är positivt – stödet ska ge en mångfald och bredd. Men om stödet görs teknikneutralt och om förlusttäckningskravet tas bort, samtidigt som den nuvarande definitionen står fast, skulle det innebära att i princip alla tidskrifter i landet skulle kunna ansöka om statligt stöd över kulturbudgeten.

Som en följd av ökade möjligheter till nya kategorier av mottagare och för att kulturpolitiskt motivera stödet, föreslås därför en annan definition av begreppet kulturtidskrift. Kulturtidskrifter som kan komma ifråga för stöd bör definieras på följande sätt:

”Med kulturtidskrift avses en tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med kulturdebatt i vid mening, eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom kultur och konstarter.”

Den föreslagna definitionen innebär att fokus vid bidragsgivningen snarare bör ligga på tidskrifter som huvudsakligen innehåller kulturdebatt än t.ex. ekonomisk eller social debatt (jfr nuvarande förordnings lydelse, s. 6). Den föreslagna definitionen utesluter dock inte att stöd kan lämnas till kulturtidskrifter som även ger utrymme för samhällsdebatt. Samhällsinformation till allmänheten bör däremot vara ett ansvar för respektive myndighet eller organisation.

Förväntad effekt av förslaget

Med de förändringar som föreslås ges sammanfattningsvis bättre förutsättningar att få ett statligt stöd till kulturtidskrifter vars hantering är mindre detaljstyrt, mer rättssäkert och som ger möjligheter till nya kategorier av stödmottagare samt tydligare utgår från de kulturpolitiska målen.

Genom förändringarna av stödet till kulturtidskrifter öppnas möjligheter för kulturtidskrifter som hittills inte kunnat komma ifråga för stöd att ansöka om och få bidrag. En annan effekt blir sannolikt att vissa tidskrifter som idag uppbär stöd blir svårare att kategorisera som möjliga bidragmottagare i enlighet med förordningen om statligt stöd till kulturtidskrifter.

De nya reglerna för stöd till kulturtidskrifter bör komma till uttryck i den samlade förordning för stöd till litteratur- och kulturtidskriftsområdet som föreslås i propositionen Tid för kultur. En ny förordning föreslås, med förbehåll för riksdagens godkännande, träda

i kraft den 1 april 2010. Därmed upphör förordning (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter att gälla. De nya reglerna kommer att få effekt på stöd som beviljas av Statens kulturråd för 2011.

Förslaget förväntas sammantaget medföra marginella effekter för företagen. För miljön kan förslaget eventuellt ge vissa positiva effekter, om det leder till fler nättidskrifter. Förslaget får inga konsekvenser för statsbudgeten.

Den kulturpolitiska propositionen

I den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur (2009/10:3, s. 58-62) föreslår regeringen att de detaljerade bidragsförordningar som i dag finns på litteratur- och kulturtidskriftsområdet ersätts av en generell förordning som gäller stöd till litteratur och kulturtidskrifter. Stödet ska vara teknikneutralt och inte kopplat till en särskild distributionsform. I sammanhanget aviserar regeringen också sin avsikt att överväga ett förtydligande av definitionen av begreppet kulturtidskrift.

Kort historik

Det statliga stödet till kulturtidskrifter infördes 1966 med dagspressstödet som förebild. I motiveringen underströks kulturtidskrifternas stora betydelse för den allmänna debatten och därmed för den demokratiska processen i landet. Många tidskrifter mötte betydande ekonomiska svårigheter och därför var ett statligt tidskriftsstöd angeläget. För fördelningen av bidrag inrättades en särskild tidskriftsnämnd 1971, men redan 1974 övergick bidragsgivningen till det nyinrättade Statens kulturråd. Stödet var uppdelat i ett grundbidrag, ett projektbidrag och ett bidrag för stödköp. År 1977 ändrades stödet till att endast omfatta grundbidraget. Samma år fick stödet även en kraftig förstärkning. Under 1980- och 90-talen genomfördes försök med särskilda insatser vad gällde kulturtidskrifternas marknadsföring och distribution samt för rådgivningsinsatser (ekonomi, juridik, administration, teknik m.m.). Ett verksamhetsbidrag till tidskriftsverkstäder inrättades.

År 1993 skärptes villkoren för vilka kulturtidskrifter som kunde beviljas stöd. Regeringen ville verka för tydliga prioriteringar när det gäller vilka kategorier av kulturtidskrifter som i första hand borde få stöd. Till exempel upphörde stödet till vissa publikationer med ett huvudsakligt politiskt innehåll. Mot den bakgrunden minskades också stödet med 2 miljoner kronor och uppgick därefter till ca 19,5 miljoner kronor.

Från och med 1999 omfattade stödet till kulturtidskrifter även ett nytt stöd till folkbiblioteken för prenumerationer på kulturtidskrifter, liksom ett stöd till en kulturtidskriftskatalog på Internet. Året därpå förstärktes stödet för att särskilt främja bidrag till kulturtidskrifter på de nationella

minoritetsspråken. Från och med 2005 omfattar stödet även ett distributionsstöd i form av marknadsföring och kommissionsförsäljning. Stödet förstärktes då med 2 miljoner kronor. Från och med 2007 kan även nättidskrifter beviljas stöd av Statens kulturråd.

Nuvarande stöd till kulturtidskrifter

Statens kulturråd beslutar om stöd till kulturtidskrifter med stöd av förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter med medel på statsbudgeten inom utgiftsområde 17, anslag 3:2, anslagspost 1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter*, som 2009 uppgår till totalt 124 182 000 kronor. Sedan 2006 är stödet till kulturtidskrifter inte en egen anslagspost, vilket innebär att Statens kulturråd kan göra omfördelningar mellan de stödformer som ryms inom den större anslagsposten. Regeringen anger inte heller vilka olika stödformer som ska finnas inom anslagsposten, t.ex. genom att peka ut andel av bidraget som ska gå till produktions- respektive utvecklingsstöd. Ansvaret för den typen av fördelning vilar på Statens kulturråd.

Under 2009 har Statens kulturråd fördelat sammanlagt 22 535 000 kronor i produktions- och utvecklingsstöd till kulturtidskrifterna. Produktionsstödet fördelas en gång per år och antalet ansökningar har de senaste fem åren varierat mellan 130 och 190 stycken. Inför 2009 års fördelning mottog Statens kulturråd ansökningar från 134 tidskrifter. Totalt beviljades 103 tryckta tidskrifter och 16 nättidskrifter produktionsstöd om sammanlagt 17 805 000 kronor. De beviljade bidragen uppgår till mellan 25 000 och 600 000 kronor per tidskrift.

Utvecklingsstöd beviljas bl.a. för särskilda insatser gällande tidskrifternas marknadsföring och distribution. Varje år fördelas ca 5 miljoner kronor i utvecklingsstöd. Inom ramen för utvecklingsstödet fördelas även stöd till regionala tidskriftsverkstäder, som fungerar som resurs för tidskrifterna. Medlemmarna i tidskriftsverkstäder är kulturtidskrifterna i regionerna. Cirka 1,7 miljoner kronor fördelas årligen till tidskriftsverkstäderna.

Statens kulturråd fördelar även ett särskilt s.k. kassettstöd, dvs. stöd till kulturtidskrifter som anpassas till personer med läshandikapp. En förutsättning för stödet är att tidskriften har minst fem kassettprenumeranter.

Det statliga stödet till kulturtidskrifterna är ettåriga och omprövas årligen.

Förordning (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter

Syftet med stödet till kulturtidskrifter är, enligt den nu gällande förordningen, att främja en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. En kulturtidskrift definieras som ”en tidskrift som med

sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom de skilda konstarternas områden". När det gäller produktionsstödet ska det främja hög kvalitet och mångsidigt utbud av åsikter och behandlade ämnen. Tidskrifter för barn och ungdomar ska särskilt främjas. Även tidskrifter som ges ut på de nationella minoritetsspråken ska särskilt beaktas vid prövningen av vilka tidskrifter som är stödberättigade.

Förordningen föreskriver vidare att bedömningar ska göras utifrån den ansökande tidskriftens ekonomiska bärkraft. Det finns i förordningen också kriterier som anger att en tidskrift som ska få stöd måste komma ut med minst ett nummer årligen och högst en gång per vecka. Förordningen innebär att stöd fördelas baserat på kvalitetsbedömningar av Statens kulturråd.

Statens kulturråds villkor för fördelning av stöd

Statens kulturråd har beslutat närmare föreskrifter utifrån de kulturpolitiska målen och förordningen för fördelning av stödet.

Statens kulturråd beaktar enligt myndighetens föreskrifter hög kvalitet i den enskilda tidskriften samt ett mångsidigt utbud av åsikter och ämnen bland samtliga tidskrifter som får bidrag. Vidare prioriterar Statens kulturråd tidskrifter som presenterar unikt material. Stödet ska enligt Statens kulturråds föreskrifter sammantaget bidra till en mångfald av åsikter och ämnen i utbudet av kulturtidskrifter. Statens kulturråd bedömer tidskriftens kvalitet och betydelse för den offentliga debatten och om tidskriften vänder sig till en allmän publik. Med allmän publik avses då en vid och öppen krets av mottagare som inte är bestämd i förväg. Vidare bedömer Statens kulturråd den enskilda tidskriftens kvalitet i förhållande till övriga sökande tidskrifter inom samma ämnesområde. Till stöd för att göra kvalitetsbedömningar har Statens kulturråd en referensgrupp med sakkunniga inom området.

Kvalitet innebär enligt Statens kulturråds föreskrifter, förutom nivån på texterna och det redaktionella arbetet, att tidskriften håller sin angivna utgivningstakt samt i hur hög grad tidigare publicerat material används. Referensgruppen gör även en bedömning av om tidskriften bevakar ämnen som i hög grad även bevakas i andra medier.

Statens kulturråd bedömer tidskriftens ekonomiska behov, finansieringen av verksamheten och om den är rimlig i relation till verksamhetens omfattning samt om tidskriftens ägare bör kunna ge ut tidskriften med andra eller egna medel. Organisationstidskrifter, medlemstidskrifter och liknande måste enligt föreskrifterna vända sig till fler än organisationens medlemmar för att kunna få stöd. Det bör vara

möjligt för allmänheten att ta del av tidskriften via prenumeration eller lösnummerförsäljning.

Statens kulturråd har som uppdrag att i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds-, tillgänglighets- och barnperspektiv samt verka för att internationella och interkulturella perspektiv beaktas och utvecklas. Dessa perspektiv ingår också i bedömningen.

Statens kulturråds referensgrupp gör sina bedömningar och prioriteringar på de sökandes senast fyra utgivna nummer av tidskrifterna. Referensgruppen prövar årligen ansökningar om produktionsstöd, vilket innebär att stödet är rörligt och även att stödbeloppen kan justeras varje år. Mycket få kulturtidskrifter får det belopp som söks.

Statligt stöd till vetenskapliga tidskrifter

Vetenskapliga tidskrifter kan söka stöd från t.ex. Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). FAS stödjer utgivning av svenska och nordiska vetenskapliga tidskrifter samt forskningsinformerande tidskrifter inom de områden där FAS har ett särskilt samordningsansvar (socialvetenskaplig alkoholforskning, forskning om funktionshinder och handikapp, internationell migration och etniska relationer, barn och ungdomar samt äldre). För vetenskapliga tidskrifter inom humaniora och samhällsvetenskap kan Vetenskapsrådet bevilja stöd till svenska tidskrifter som håller hög vetenskaplig kvalitet och främjar förnyelse inom forskningsområdet.

Statens kulturråd ger sällan stöd till vetenskapliga tidskrifter. Det statliga stödet till kulturtidskrifter ska enligt förordning fördelas till tidskrifter som vänder sig till ”en allmän publik”, vilket Statens kulturråd uppfattat att vetenskapliga tidskrifter oftast inte gör. De statliga forskningsfinansierarna ger i mycket få fall stöd till tidskrifter.